

Recenze a krátké zprávy

Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb.

Barbora Hrdová Kolíbalová

Edice ÚZ č. 900, *Nový občanský zákoník 2014, rejstřík*. Ostrava: Nakladatelství Sagit, 2012. 320 s. ISBN 978-80-7208-920-8

Nový občanský zákoník byl vyhlášen 22. března 2012 ve Sbírce zákonů v částce 33 pod číslem 89/2012 Sb., účinný od 1. ledna 2014.

Nový občanský zákoník reflektuje potřeby dnešní doby. Česká republika prošla během vývoje určitými společenskými změnami a nový občanský zákoník se snaží tyto změny reflektovat. Je nutné vzít v potaz, že předchozí zákoník odrážel dobu, ve které byl přijat, tj. v roce 1964. Od té doby proběhlo několik novelizací. Tímto zákoníkem se můžeme řadit mezi vyspělé země. Nový občanský zákoník obsahuje pravidla obsažená i v jiných zákonech, která ruší. (Jedná se například o obchodní zákoník či zákon o rodině). Nový občanský zákoník integruje soukromé právo do jednoho celku, jedinou výjimkou je pracovní právo. Občanskoprávní vztahy byly roztržštěné v několika právních předpisech (<http://obcanskyzakonik.justice.cz/o-novem-obcanskem-zakoniku/>).

Za hlavního autora tohoto kodexu je považován prof. Dr. JUDr. Karel Eliáš, jenž je jedním z nejuznávanějších českých právníků, který se specializuje na soukromé právo, zabývá se právním výzkumem, legislativní činností a pedagogickým působením a je autorem a spoluautorem mnoha desítek knih, učebnic a odborných statí ve vědeckých právních časopisech. Mezi další autory lze zmínit krom jiných JUDr. Filipa Melzera, Ph.D., LL.M., doc. JUDr. Michaelu Zuklínovou-Hendrychovou, CSc., JUDr. Petra Bezoušku, Ph.D., prof. JUDr. Ivo Telece, CSc., JUDr. Milana Hulmáka, Ph.D., doc. JUDr. Bohumila Havla, Ph.D., aj. (<http://obcanskyzakonik.justice.cz/legislativni-proces/>).

Nový občanský zákoník je rozvržen do pěti částí na Obecnou část, Rodinné právo, Absolutní majetková práva, Relativní majetková práva a Ustanovení společná, přechod-

ná a závěrečná. Rozdělení na pět částí umožňuje čtenáři lepší orientaci v textu. Tak jak je u zákonů zvykem, jsou jednotlivé části dále děleny na hlavy, díly a oddíly.

Recenze nového občanského zákoníku je pojata z pohledu osob se sluchovým postižením s ohledem na případný odlišný komunikační prostředek.

Přesný a jasný výklad textu klade nároky nejen na některé osoby se sluchovým postižením, ale i na tlumočníky do českého znakového jazyka.

Nový občanský zákoník je význačný svou terminologickou jednotností. Je v něm patrna snaha užívat stejná slova pro dané pojmy (<http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/obecne/>), což napomáhá lepšímu pochopení a orientaci v textu nejen osobám se sluchovým postižením. Stále je však nutno vzít v potaz, že i přesto, že osoba se sluchovým postižením bude znát význam daného pojmu, nemusí text jako celek dávat smysl obsahově z důvodu odlišného komunikačního prostředku. Rovněž je patrna snaha autorů vyhnout se cizím slovům a nahrazovat tato slova, pokud to situace dovoluje, slovy českými (např. registrován/zapsán, disponovat/nakládat). I přesto v kodexu najdeme cizí slova (např. detence) (<http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/obecne/>). Je to však v menší míře, což je pozitivní v případě některých čtenářů se sluchovým postižením, jejichž komunikačním prostředkem, který preferují, není český jazyk. (Některé osoby se sluchovým postižením volí jako komunikační prostředek český znakový jazyk, jelikož se jedná o jejich mateřský jazyk). Je zde patrná snaha autorů vyvarovat se přílišné délce *paragrafů* (<http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/obecne/>). Přesto nebudou s největší pravděpodobností paragrafy pro některé osoby se sluchovým postižením srozumitelné a bude potřeba jejich opakovatelné přečtení a případné převedení do českého znakového jazyka. 3081 paragrafů může na někoho působit obsáhlým dojmem. Většina osob se sluchovým postižením se však čtení obsáhlých textů vyhýbá a to se nemusí jednat o odborný text. Na konci nového občanského zákoníku je Věcný rejstřík, jenž umožňuje jednotlivé pojmy najít v patřičných paragrafech. Může tak usnadnit hledání potřebných informací v jednotlivých paragrafech. Otázkou však zůstává, do jaké míry je pro osoby se sluchovým postižením text jako celek či jednotlivé paragrafy srozumitelný.

V novém občanském zákoníku došlo k znovuzavedení či vytvoření nové odborné právní terminologie, která byla dřívějšími úpravami odňata. Jedná se například o pojem výprosa (§ 2189), který byl znovuzaveden a mezi nové termíny patří například předkupník (§ 2141), výměnek (§ 2707) či rozhrady (§ 1024) (<http://www.businessinstitut.cz/novy-obcansky-zakonik>). Nutno však podotknout, že v současné úpravě chybí vysvětlení těchto pojmů pro veřejnost. Zatímco nejednomu nadšenci práv zaplesá srdce, pro běžného občana jsou tyto pojmy neznámé. Velkým problémem se stávají i pro tlumočníky českého znakového jazyka, kteří pro odborné termíny nemají příslušné znaky a pokud textu či odbornému termínu nerozumí, nemohou jej vysvětlit ani „opisem“. Může se stát, že tlumočník českého znakového jazyka bude pro odborné termíny znát znaky, ale pro některé osoby se sluchovým postižením mohou být tyto odborné znaky

neznámé, protože je v běžném životě nepoužívají (například výše zmíněný termín „rozhrady“, což jsou společné ploty, či zdi mezi sousedními pozemky). V současné době však již vycházejí různé komentáře ke kodexu, které nabízí vysvětlení textu, jak pro laiky, tak pro odbornou veřejnost. Což může být pomůckou pro tlumočníka českého znakového jazyka, který se pohybuje například v soudním tlumočnictví.

Kladně lze hodnotit, že nový občanský zákoník zohledňuje možnost, že existují osoby se sluchovým postižením, které ovládají český jazyk, jak v písemné, tak v ústní formě a mohou být tak plnohodnotnými účastníky jako svědci závěti.

Možno zmínit § 476e zákona 40/1964 Sb. jenž říká, že *svědky závěti nemohou být osoby nevidomé, neslyšící, němé, ty, které neznají jazyk, ve kterém se projev vůle činí, a osoby, které mají podle závěti dědit*. Oproti tomu můžeme srovnat § 1539 zákona 89/2012 Sb. jenž říká: *svědkem nemůže být osoba nesvéprávná, nebo osoba, která není znalá jazyka, nebo způsobu dorozumívání, v němž se projev vůle činí*.

Pro některé osoby se sluchovým postižením, jejichž mateřským jazykem je český znakový jazyk, bude s největší pravděpodobností tento kodex náročným čtením, nejen z hlediska pojmů, ale i obsahu a návaznosti jednotlivých paragrafů a budou potřebovat odbornoupomoc. S odborným textem mohou mít problém nejen některé osoby se sluchovým postižením, ale i intaktní čtenář.

Literatura

Moderní úprava tradičního a vyzkoušeného. Přístupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/o-novem-obcanskem-zakoniku/> (19.9.2014).

Legislativní proces. Přístupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/legislativni-proces/> (19. 9. 2014).

Moderní úprava tradičního a vyzkoušeného. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/obecna-cast/obecne/> (19.9.2014).

Nový občanský zákoník. Dostupné z: <http://www.businessinstitut.cz/novy-obcansky-zakonik> (19.9.2014).

Mgr. et Mgr. BcA. Barbora Hrdová Kolíbalová
ÚSS Pedagogická fakulta UP
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc
E-mail: widdy@volny.cz